Ч. 209. Львів, Субота, дня 16. (29.) вересня 1900. Річник IV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року 2·50 зр. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)
За границею:
на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 16 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 9 **ул. Коперника (Лїндого ч. 9.)** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Полїтичне положенє перед і за Литавою.

(X) Залицянє д-ра Ебенгоха до нїмецкої Gemeinbürgschaft зустріло недовірє в цїлім таборі лївиці, а єго рішуче виступленє проти ческого державного права викликало між Чехами велике обуренє. Чехи дуже рішучо докоряють д-рови Ебенгохови, що ческе державно-правне становище не є новостию і було здавна добре відоме нїмецко-католицкому сторонництву і задлятого молодоческий манїфест виборчий, що кладе вагу на се, не може бути справедливою причиною зміни полїтичних поглядів д-ра Ебенгоха. Нїмецке дневникарство відносить ся з недовірєм до сего звороту проводира нїмецких католиків і добачає в тім лише погрозу для Чехів, щоби їх відвернути від обструкциї і тим способом відновити давну правицю. До сего мають змагати накликуваня, щоби виборцї не вязали ческим послам наперед рук і лишили їм змогу відвороту. Однак нїмецкі дневники не вірять в можливість відвороту в ческій полїтицї. Хоч чимало є таких послів, як др. Пацак, що від виборців домагають ся »вільної руки« для ческих послів, хоч і між ческими послами і серед ческого населеня єсть багато прихильників полїтики »етапами«, годї сподївати ся, щоби можна усунути обструкцию в будучій радї державній, бо справи посунули ся вже за далеко. Се наводить нїмецких дневникарів до виправдуваня нїмецкої обструкциї, яка властиво убила парляментаризм в Австриї. »Ческа обструкция, пише один з віденьских дневників, має всїх проти себе, а инакше є з нїмецкою обструкциєю. Енерґією і витривалостю можна побідити ческу обструкцию, з нїмецкою сего зробити не можна. Се повинно бути указкою для д-ра Ебенгоха і правительства, як оно повинно оцїнювати пляни Ебенгоха. Нїмецка Gemeinbürgschaft повинна виждати, чи др. Ебенгох додержить слова і чи в нїмецких рядах боронити-ме одноцїльної австрийскої держави против державному ческому праву».

В своїх залицянях до нїмецкої Gemeinbürgschaft охолонув троха др. Ебенгох після появи манїфесту нїмецких людовців, в якім положено велику вагу на нїмецкий державний язик. Др. Ебенгох вказує на те, що проти такому домаганю Нїмців виступить 15 мілїонів Славян (а також Італїянцї і Волохи Ред. Русл.) і длятого кодифікация державного нїмецкого язика є прямо неможлива.

На се нове виступленє д-ра Ебенгоха нападають нїмецкі дневники і питають єго, як він може се погодити з попередньою заявою, що не має нїчого проти злуки нїмецко-католицкого сторонництва з Gemeinbürgschaft, котрої головною проґрамовою точкою є нїмецкий язик державний. А до того з глузованєм запитують, хто стоїть за д-ром Ебенгохом, позаяк і бар. Діпавлї перед своїми виборцями і б. посол Цалїнґер в статї замїщеній у Vaterland-ї підносить певні ріжницї в поглядах.

Бар. Діпавлї в Шляндерс заявив, що між єго сторонництвом а Чехами нема вже нїякої звязи і з огляду на непевну будуччину треба собі лишити вільні руки, але притім жалував, що др. Ебенгох робить приреченя в справі державного нїмецкого язика і Gemeinbürgschaft. Він може лише те приречи, що остане католицким і тирольско-цїсарским послом. Єго сторонництво не стоїть ворожо супроти Gemeinbürgschaft, але не може з покірностю і зажмуреними очима впрошувати ся до неї. Зближенє є лише можливе на основі рівні з рівними, без упокореня. Розвязанє ради державної введе до неї ще радикальнїйші елєменти, а се не доведе до успокоєня, лише імовірно до абсолютизму. Накиненє нового реґуляміну не доведе до уздоровленя парляменту.

Третїй головний проводир нїмецко-катол. сторонництва б. президент посольскої палати др. Фукс висловив у своїй промові 26. с. м. на зборах виборців в Шварцах великі сумнїви що-до уздоровленя парляменту. Реґулямін був уложений чемними людьми для чемних, а в нинїшних обставинах він не має нїякого значіня. Нова рада державна буде о 30% радикальнїйша, реґуляміну будуть ще більш надуживати, так що вже по тижни може показати ся конечність поновного розвязаня парляменту і нових виборів, а тодї не знати, що стане ся. Тодї здержать ся всї поважнїйші люди, а висунуть ся на переднїй плян самі катилїнарскі екзистенциї. Правительство буде мусїло обдумати зовсїм нові способи.

А які се способи, на се вказує один з ческих радикалів в Information. »Правительство вичерпало всї конституцийні средства з розвязанєм ради державної (»се було послїдне конституцийне средство!«) і тепер наперед заповідає (між иньшими в розмовів з Бєльоглявком), що наколи рада державна покаже ся не спосібною до роботи, о чім нїхто в сьвітї не сумнїває ся, то настане доба обсолютизму (очивидно з смоквиним листком §. 14). До сего пруть остаточно всї нїмецкі сторонництва, котрі бачать в абсолютизмі останню ратункову доску для централїзму і нїмецкої верховлади в Австриї над Славянами. До сего ще виходить заохота і з Угорщини, яка також не бажає рівноправности Славян, і радо погодить ся з австрийским абсолютизмом, щоби лише забезпечити собі економічну перевагу над Австриєю.

Останні бесїди двох видатних мадярских полїтиків, проводира лїбералів Кольомана Тиси і проводира мадярскої національної партиї ґр. Альберта Апонього, що нараз опинив ся в правительственнім таборі, упевняють нас в тім, як не можна лучше. Про бесїду Тиси згадали ми перед кількома днями. А з ним в своїх виводах згоджує ся Апонїй, що також заявив ся рішучо за удержанєм державно-правної угоди з Австриєю, позаяк розрив тої угоди був би суперечний з услівями народної потуги і будуччини Угор. Нинї Угорщина усмиряє погубні наслїдки внутрішного розладу в Австриї і піддержує єствованє монархії, як одної з головних підвалин европейского мира. Велику тим віддають Мадяри прислугу династиї і цїлій західно-европейскій системі держав, а могуть віддати сю прислугу запевнивши самостійність і єдність свому народови. Кожний неупереджений полїтик бачить іменно в сїй самостійности і єдности головне жерело сили цїлої габсбурскої монархії і одну з найпевнїйших порук европейского мира. Се становище Угорщини заколибало би ся, колиб Мадяри виточили тепер справу державно-правної угоди з Австриєю і тим способом австрийске пересиленє розширили на цїлу монархію. Навіть коли-б на се згодити ся, що союз з Австриєю є злий (Мадяри чують се добре, що се для них користно!) і треба би єго поправити, то ще й тодї не годило-б ся доводити до розриву угоди.

Ми вже в однїй з попередних статїй вказували на те, що торговельний білянс Угорщини в першім чвертьрічу (отже найбільш пасивнім з цїлого року) перевисшив білянс Австриї о 6 мілїонів корон. Нїчого дивного, що Мадяри, котрі себе виставляють спасителями династиї і монархії і зуміють се становище для себе відповідно вихіснувати, погодять ся навіть евентуально з абсолютизмом в Австриї за цїну економічної геґемонії. Полїтичне положенє вельми невідрадне і вигляди на будуччину сумні.

Реформа руского народного театру.

Нинї, в пятницю, відбуде ся зібранє в конатах Рускої Бесїди в цїли наради над справами руского народного театру. З сеї причини подав др. Евг. Олесницкий зі Стрия свій проєкт реформи театру до прилюдної відомости. Послїдне число »Дѣла« заміщає обширну статю єго пера, в якій автор переходить в головних точках історию розвою театру та констатує, що під управою Рускої Бесїди за послїдні лїта театр, коли не підупав, то у всякім разї не вдержав однакового кроку в загальнім розвою руско-народних інституций. Причини сего добачує др. Олесницкий в тім, що Бесїда, як касинове товариство, не може з успіхом вести театр у власнім зарядї, бо і не має до сего потрібних фондів. Надто збиранєм гроший на будову театру занимають ся тов. »Просьвіта« і осібний комітет, а в послїдних часах повстало нове товариство ім. Котляревского, яке хоче злучити в собі ті оба напрямки дїяльности в справі піддвигненя театру. Сей роздїл опіки над театром між чотири корпорациї уважає др. Олесницкий невідповідним і виводить такий проєкт:

»Після моєї гадки в справі театру нема иньшого виходу, як сцентралїзувати акцию всїх інституций наших, займаючих ся нинї справою театру, в однім загально-краєвім товаристві о характері фінансовім. Значить, замість висше згаданих дотеперішних орґанїзаций станула би одна: Спілка руско-народного театру, товариство зареєстроване з ограниченою порукою, приступне для всїх Русинів цїлого краю і заграницї.

Се товариство мало би на цїли передовсїм вести руский театр в Галичинї і переняло би єго від Рускої Бесїди (розумієсь за єї згодою) разом з субвенциєю соймовою. Театр сей обовязане було би товариство поставити на висотї сучасних вимогів, а могло би се здїлати при помочи фондів, збираних в формі удїлів між

всїми Русинами цїлого краю і поза єго границями. Удїли ті фруктифікувало би товариство вкладаючи їх в предприємство театру за-для піднесеня єго. Властителї удїлів мали-б відтак безпосередний інтерес в розвитку театру і в єго успіхах артистичних та фінансових. Висота удїлу повинна би бути не надто висока, щоби дала можність як найширшому кругови стати членами товариства і мати участь в управі справ театру, а з другої сторони сей широкий круг нашої суспільности був би тим способом тїсно звязаний зі справою театру — отже інституция тая увійшла би сею дорогою в живий контакт з цїлою суспільностию і стала-б, що так скажу, тїсною єї власностию, а се так з огляду народного як і фінансового вийшло-б лише на добро так суспільности як і театрови.

Форма удїлів товариства основаного на основі закона о товариствах заробково-господарских дала-б можність зискати поміч для театру від людей, котрі хотїли би чимсь для справи сеї причинитись, однак тепер, просто за-для браку форми, в якій би се могли зробити, не причиняють ся. При нинїшній орґанїзациї така поміч зовсїм немислима, бо нїяка інституция не схоче витягати руки о даровизну, коли тимчасом збиранє удїлів товариства фінансового не наражує товариства на заміт жебранини, а даючого на нїяку жертву, бо удїл не перестає бути єго власностию.

Впрочім коли-б на чолї такого товариства станули люде в краю звістні і заслужені а в особенности представителї і члени інституций, які дотепер справами деатру займають ся, і котрі дали-б ґарантию, що фонди товариства належито і без великого ризика на цїли товариства будуть фруктифікувати, то довірє публики до товариства було би повне і акция єго в справі позисканя численних удїлів була би успішною.

Товариство взяло би в свої руки все, що з театром і єго справами є звязане, отже і справу будови нового театру у Львові. Фонди на тую цїль доси зібрані мусїли-б очивидно ненарушені остати на тую цїль, однак фінансове товариство могло-б дорогою відповідних операций збільшати ті фонди значно скорше, як би се могло статись дорогою звичайного опроцентованя. Впрочім і що-до самої будови то значно лекше було би єї розпочати і перевести товариству фінансовому, маючому фонди і в міру числа членів також і кредит, як якому-будь комітетови або товариству о характері добродїйнім. Ставлячи театр на висший степень артистичної вартости при помочи власних вкладів мало би товариство оправдане жаданє до значного збільшеня субвенций сойму галицкого, а неменьше могло-б увійти в контакт з Буковиною і за запорученєм певного числа представлень на Буковинї постаратись о підмогу від сойму буковиньского. На всякий спосіб голос єго, яко товариства загально-краєвого, і в тім зглядї був би більше поважним і на значнїйший міг би числити успіх.

Против такої орґанїзациї руского театру могли би піднести ся деякі заміти.

Передовсїм можна-б замітити, що товариств спілкових завязуєсь у нас дуже богато і що з тої причини була-б трудність в збираню удїлів. — То правда, товариств таких тепер у нас чим-раз більше, однак удїли суть способом капіталїзациї і кождий, хто може кільканацять або кількадесять зр. відложити, може се здїлати так добре і безпечно вкладаючи їх на удїл, як би вкладав н. пр. до щадницї. А впрочім, чи хоч одно з тих наших товариств показалось несолїдним? чи хоч в однім пропали кому гроші? Нема отже підстави для публики лякатись і тут удїлів, а цїль товариства — народний театр — так симпатична і потягаюча, що вже і з сего згляду годї тут бути надто великим скептиком.

Піднести ся може також заміт, що дотеперішні інституциї надто абсорбують вже нечисленні сили наші і що до веденя такого товариства могло-б не стати людей. Алеж не належить забувати, що за то в дотеперішних орґанїзациях, займаючих ся справою театру, відпала би значна часть працї, нехай отже лиш ті сили, котрі доси там справами театру займали ся, посьвятять свій труд в тій новій формі орґанїзациї, а не будемо в клопотї о людей.

Се мої гадки в тій многоважній справі. Передаю їх нашому загалови під розвагу і дискусию. Можливо, що они непрактичні і не найдуть одобреня, однак хвилю теперішну уважаю дуже пригідною, щоби зробити рішучий крок для поправи відносин рускої народної сцени«.

Посольске справоздане ексц. Яворского.

В Золочеві ставав вчера перед своїми виборцями довголїтний презес Кола польского ексц. Яворский. В сали повітової ради зібрало ся коло 20 дїдичів золочівского виборчого округа, а між ними і ґр. Ст. Баденї. П. Яворский розказав в своїй промові історию ческо-нїмецкого спору, який не від трех лїт треває, а від початку конституциї. Зразу була абстиненцийна опозиция одної і другої сторони, наслїдком чого упав кабінет ґр. Потоцкого. Відтак за Гогенварта розпочала ся поза-парляментарна акция, з якої вийшли основні артикули. Они були скромнїшні, чим теперішні ческі жаданя, а однак викликали нечуване обуренє Нїмцїв і стали причиною упадку кабінету. Тепер розвельможнила ся була централїстична партия в правительстві і парляменті, але по самоубійстві кн. Ауерсперґа она упала та вже не могла піднести ся більше.

Прийшов Тафе і приневолив Чехів вступити до парляменту та добивати ся своїх прав на строго законній дорозї. І справдї Чехи за сих 11 лїт зискали дуже много, а при кінци сего періода прийшло перший раз, і може остатний, до порозуміня межи Чехами і Нїмцями в угодових пунктациях з р. 1890. Але від тепер іде чим раз до гіршого. Молодочехи відкинули зовсїм пунктациї і змели з поверхнї їх авторів, старих патріотів, як Ріґер, Цайнамер, Матуш, Тонер і др.

В р. 1895 Чехи перший раз впровадили обструкцию і повалили нею кабінет Віндішґреца. В р. 1896 по переходовім кабінетї Кільмансеґа прийшов Казимір ґр. Баденї. В першім роцї він мав дуже щасливу руку і довершив богато важних справ, але ся легкість у розвязуваню найтяжших квестий вродила може в нїм легковаженє трудностий і він рішив ся перетяти ческо-нїмецкий, ґордийский узол без удїлу Нїмцїв за порозумінєм з самими Чехами. Єго язикові розпорядженя з дня 8. цьвітня 1897 р. викликали з нїмецкої сторони як найсильнїйший протест, що довів до обструкциї і огидних сцен з падолиста 1897 р., наслїдком яких було уступленє Баденього. Подразнені Нїмцї створили »Gemeinbürgschaft« нїмецку, яка не хотїла чути про жадну злагоду з приклонними ще тодї Чехами.

Ґавч, що прийшов по Баденїм, зніс єго розпорядженя, видав иньші і на другий день по їх виданю подав ся до димісиї. Серед таких трудностий обняв ґр. Тун керму держави. Нїмецка обструкция, що жадала безуслівного знесеня баденївских розпоряджень, привела двічи до замкненя державної ради, а навіть вибір делеґаций був заквестіонований. Ґр. Тун уступив, а єго наслїдник ґр. Кляри вволив волю Нїмцям і зніс язикові розпорядженя, не ставлячи натомість жадного иньшого внесеня. Колу польскому чинено закиди, що оно тодї ще (18 жовтня) не зірвало з Чехами, як се мусїло зробити за кілька місяцїв пізнїйше (8. червня). Але по болючім ударі, якого тодї дізнали Чехи, се виступленє Поляків не було-б осягнуло цїли, а Чехів тілько ще гірше огірчило против своїх союзників.

По короткім пановану § 14. в руцї Вітека, прийшов кабінет Кербера. Щира воля і невсипуща запопадливість не віднесли жадного впливу на радикальні сторонництва обох партий і обструкция тревала дальше. Завязана в р. 1895 більшість складала ся з нїмецкого католицко-людового сторонництва, з Чехів, полудневих Славян, серед яких найшли ся і Русини, з буковиньских послів і з Поляків. Она прийшла до успіху незалежно від ческо-нїмецкого спору і не ad hoc — але на підставі головного услівя уґрупованя партий: престольної бесїди і відповіди на неї адресою до корони, отже на підставі засад рівноправности і краєвої автономії.

З старшини віку — говорив дальше бесїдник — припала менї честь вести провід сеї більшости. Навіть найзагорільший антаґонїст признасть менї, що сей обовязок я сповняв ревно і щиро. Через три роки удержував єдність серед найбільших трудностий. А коли прийшло до розбитя більшости, то не я се вчинив, а ческі провідники! Обструкция, яку провадить меньшість, має бодай льоґічний змисл, але ведена більшостию є нїсенїтницею, і партия, що робить таке, тим самим заявляє, що не хоче належати до більшости. Тому я по кількократних завзивах до ческого клюбу, сконстатував остаточно, що правиця перестала істнувати.

Др Кербер чув себе спонуканим розвязати парлямент дня 8. вересня. Які були причини сего — я не знаю. Не зайшло нїчо такого, що примусило би д-ра Кербера до зміни погляду з дня 8. червня. Коли сею причиною була відповідь Чехів, що дальше будуть тревати в обструкциї — то не треба було навіть питати ся, бо згори можна було надїяти ся такої відповіди. Я персвадовав, скілько міг, головно з державного становиска, бо знаю, що і будуча рада державна не відповість покладаним на неї надїям.

Вкінци перейшов бесїдник до надходячих виборів і завзивав польскі партиї до згоди в імя польско-народної солїдарности, якою завсїгди руководило ся »Коло« польске у Відни; у нїм приймуть всякого з отвертими раменами, без огляду на партийні ріжницї, коли лише стоїть на патріотичнім ґрунтї. В сильній Австриї лежить будучність Поляків, томуж »Коло« польске у Відни руководить ся завсїгди памятними словами цїсаря: Будьте Поляками, а не забувайте, що ви також Австрийцями.

Відтак промовляли ще п. Черкавский і ґр. Ст. Баденї, висказуючи послови подяку та надїю, що він і на дальше схоче репрезентовати золочівский округ та вкінци ухвалено подяку і довірє для полїтики Яворского і польского »Кола«.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: гр.-кат. Евфимії, Людмілї; рим.-кат. *Михайла Архистр.* В недїлю: рим.-кат. Софії; рим.-кат. Іеронима.

— **Руский народний театр** у Львові. В суботу, 29. с. м. в сали »Сокола« »**Скапаний сьвіт**« народний образ в 4 дїях зі сьпівами і танцями Володислава Оркана в перекладї Стадника. — В недїлю, 30. с. м. в сали »Ґвязди« »**Скапаний сьвіт**« (другий раз). — В понедїлок, 1. жовтня »**За двома заяцями**«, комедия з міщаньского житя зі сьпівами і танцями в 4 дїях Старицкого. — Початок точно о 7. год. вечером. — Денна продажа білєтів в тов. »Руска Бесїда«, Ринок ч. 10. і в »Народній Торговли«.

— **Іменованя і перенесеня.** Намісник іменував повітовими лїкарями санїтарних концепістів: д-ра Фр. Жукотиньского, д-ра К. Іваньского і д-ра І. Борого; концепістами санїтарними асистентів; д-ра Л. Тишковского, д-ра Р. Малачиньского і д-ра І. Міхалика. Дальше перенїс санїтарних асистентів: д-ра Теодора Соневицкого з Косова до Борщева, д-ра Ст. Яникевича зі Львова до Косова і д-ра Р. Серковского зі Золочева до Самбора.

— **Виставу** в »Народнім Домі« звидїли на днях краєвий маршалок ґр. Баденї і Преосв. епископ Чехович, а Преосв. епископ Шептицкий заповів ся на суботу.

— **З виборчого руху.** »Słowo polskie« подало, що з IV. куриї в окрузї Стрий-Дрогобич-Жидачів кандидує совітник стрийского суду Киприян Коцовский, należący do ruskich Stańczyków. Інформация Słowa зовсїм хибна, бо п. Коцовский належить до типу званого у нас »кацапо-поляк«, то є на зверх Поляк, а в души кацап. Здає ся нам, що хто близше знає п. Коцовского, не може вважати єго кандидатури поважною і там она не мати ме виглядів.

В Тернополї на вічу, котрому проводив п. Остапчук і о. Цурковский поставили з IV. куриї кандидатуру Вячеслава Будзиновского, сотрудника »Дѣла«, а з V. куриї бувшого постенфірера фандармериї Старуха. На вічу явив ся також бувший посол др. Гладишовский і зголосив свою кандидатуру. На з'їздї духовеньства в Жовкві з всїх трех повітів (Жовква-Сокаль-Рава) поставлено з IV. куриї кандидатуру д-ра Короля, а з V-ої селянина з Бутим Микилету. Там розпущено поголоску, що правительство краєве нїбито сприяє москвофілам.

— **Б. посол др. Окуневский і Романчук** були минувшої недїлї у намісника ґр. Пінїньского в справі виборів до ради державної, а опісля відправили ся до Відня до мінїстра-президента д-ра Кербера в сїй самій справі. Може се на що їм і придасть ся!

— **На дохід »Рускої Бурси« в Рогатинї** відбуде ся в понедїлок дня 1. н. ст. жовтня с. р. в сали ґімнаст. тов. »Сокіл« *концерт* при участи

львівских академиків та міщаньского хору зі Стрілиск. Проґрама: Ф. Колесса: »Обжинки« відсьпіває хор міщаньский; деклямация п. Ц.; Кумановского вязанка народних пісень: »Ой верба, верба« підсьпіває хор міщаньский; Шевченко-Лисенко: »Мені однакового« сольо басове в супроводі фортепяна; *** »На погіднім тихім небі« квартет мужеский львівских академиків; Давидов »Обновляй ся новий Єрусалиме« концерт, відсьвіває хор міщаньский. — По концерті танці. Стрій візитовий. Білети по 1·20 зр. від особи в Народній Торговли, а у вечер при касі. Ґалерия для селян на час концерту 10 кр.

— **Вечерниці з танцями** відбудуть ся в *Станиславові* в комнатах »Руской Бесіди« в суботу дня 29. с. м. Початок о 8. вод. вечером. Окремих запрошень на провінцию не висилало ся.

— **Вписи на львівску політехніку** відбудуть ся в днях 1—4 жовтня с. р. З новим роком шкільним входить в житє змінена проґрама наук. Час студий на виділах інжінериї і будівництва скорочений на 9 курсів.

— **Куріоз**. Напись на печатці іспитової комісиї правничої ц. к. Університету львівского звучить: »Ц. к. Комисія паньствова екзаминаційна«. Найвисший час був би зложити сей антик до архіву

— **Друкарня »Ставропігійского Інститута«** буде від тепер печатати лише самі москвофільскі часописи, бо як зачуваємо »Дѣло« і »Свобода« переносять ся в найблизшім часї до иньшої друкарні, а »Громадський Голос« вже випровадив ся.

— **З Черновець**. Сими днями зарядила краєва рада шкільна, щоби І. руску клясу в тутешній низшій ґімназиї розділити на два відділи з огляду на велике число учеників. Відрадна се проява, бо виходить, що будучність рускої ґімназиї запевнена, коли в третім році єї вітвореня заходила потреба розділити першу клясу на два відділи. — В обох черновецких ґімназиях є сего року 320 учеників-Русинів.

— **Селяньске віче** до Львова на суботу дня 6. жовтня с. р. скликує комітет зложений зі самих селян. Проґрама віча: 1) Отворенє віча і вибір президиї; 2) Проєкт Дупаєвского про збірні громади; 3) Закон ловецкий; 4) Внесок Гупки за неподільність хлопских ґрунтів; 5) Вибори до ради державної і до сойму.

— **З'їзд делеґатів радикальної партиї** у Львові відбуде ся дня 7. жовтня с. р.

— **Посольскі кандидатури**. (Після польских дневників). Щоби не повторяти ся, наводимо лише найновійші кандидатури. В IV. курії борщівскій кандидують: Калитовский, адвокатский кандидат і Теофіль Вітославский, нотар; в V. курії о. Мик. Сіменович з Волковець, Ромуальд Макаревич, дир. Тов. взаїмн. помочи прив. урядників і др. Яросевич. В IV. курії збаражскій: Дмитро Остапчук, а в V. Микола Ганкевич. В IV. курії стрийскій: Киприян Коцовский, начальник суду в Стрию, а в V. Микола Ганкевич. В V. курії новосандецкій: Лемпіцкий, пенс. комісар староства і Юліян Новаковский, шкільний інспектор з Городка. В V. курії Рогатин-Підгайці-Бучач: Аґенор Лободзіньский з Псар, завідатель дібр. В курії більших посілостий в ряшівскім окрузї зголосив свою кандидатуру хлоп Войтіх Вінонцек з Махови, заявляючи, »що коли панам вільно пхати ся між хлопів, то і єму вільно лїзти між панів«.

— **В Кракові** міский театр мав виставити сеї суботи нову штуку Россовского п. з. »Цірце«. Однак намісництво в порозуміню з краківскою поліциєю заборонило виставу штуки з причини, що в ній виступають аж надто ясно социялїстичні стремлїня.

— **Істория скрипки**. Та й скрипка могла би іноді щось розповісти, коли би була жива. Через скрипку правдиву »Страдіварійку« (роботи Страдіваріюса) зійшов зі сьвіта новойорский музик, професор Ботт, а фабрикант інструментів Флєхтер мало що не пішов невинно на рік до криміналу. Річ була така. Пять лїт тому назад передав Ботт свому приятелеви Флєхтерови скрипку вартости 5000 долярів (25.000 К.), щоби він продав єї сьпівакови Ніколїні'ому, мужеви звісної славної сьпівачки Патті. Той не хотів тілько заплатити і інтерес розбив ся. Скрипку відослано знову професорови Боттї. Але в кілька місяців опісля написав Ніколїні з Льондону, що вже заплатить жадану суму, отже нехай єму Ботт пришле скрипку. Ботт заглядає до скрипки, а там замість Страдіваріюса єсть проста скрипка без вартости. Підозрінє впало на Флєхтера і він запізвав єго; Флєхтера арештовано і по кількох місяцях слїдчого арешту засуджено єго на рік криміналу. Флєхтер рекурував до всїх інстанций і тепер справа єго находила ся в найвисшім трибуналї. Тимчасом Ботт так згриз ся тою стратою, що помер. Перед кількома днями явив ся Флєхтер у прокуратора і доніс, що найшов спорну скрипку у якоїсь панї Шпрінґер. Она зізнала до протоколу, що єї син купив ту скрипку у якогось музика, що впав був в біду, за 30 долярів. Здає ся отже, що Флєхтерови може удасть ся уйти кари; але при сїй нагоді суд собі пригадав, що у Флєхтера пропала була перед десяти роками також цїнна скрипка артистки Мод Повель. Флєхтера засуджено тоді на заплату відшкодованя.

— **На реставрацию церкви в Пнятинї** (перемишляньского пов.) зложив в нашій редакциї Впр. о. сов. Іван Любович з Острова 2 корони.

— **Дрібні вісти**. Новий уряд почтовий отворить ся з днем 1. жовтня в Палесниці, повіт Бжеско; до него будуть належати громади: Борова, Ольшова, Палесниця і Держанини. — Президент висшого суду краєвого др. Тхоржницкий вернув до Львова і обняв урядованє. — Вінчанє п. Ілька Кузїва, укінченого богослова, з пною Мариєю з Желехівских Вельцівною відбуло ся дня 9. с. м. в Кудобинцях коло Зборова.

Посмертна † оповістка.

Петро Пікола, товариш друкарскої штуки, щирий Русин, упокоїв ся у Львові по тяжкій недузї в 34. роцї житя. Покійник зарабляв на житє при нашій часописи від самого початку єї заснованя. В. є. п.!

Телеґрами.

Берлин, 28. вересня. Reichsanzeiger доносить, що віцепрезидент намісництва у Львові Лїдль, одержав орден Червоного Хреста II. кл. з зьвіздою.

Рим, 27. вересня. Папа римский уділив вчера благословеньства 20.000 прощанам з ріжних країв. Стан здоровля Св. Отця є знаменитий.

Відень, 28. вересня. В Трутнові має відбути ся дня 30. с. м. з'їзд нїмецких поступовців, Шенерериянів і социялїстів.

Будапешт, 28. вересня. Перский шах відїхав до Білгорода.

Франкфурт, 28. вересня. Frankf. Ztg. доносить, що російскі амбасадори одержали порученє від мінїстра ґр. Лямбсдорфа, заявити інтересованим державам, що супроти румуньско-болгарского спору Росия занимає невтральне становиско і перестерігає status quo на Балканї.

Лявренцо Маркес, 27. вересня. Виїхав звідси корабель »Герцоґ« з богато трансвальскими урядниками та з трансвальским золотом.

Берлин, 28. вересня. Ходить тут поголоска, якої ще не потверджено, але і не заперечено, що на команданта союзних війск ґр. Вальдерзе устроїли Китайцї замах і небезпечно єго поранили.

Париж, 27. вересня. Аґенция Гаваса доносить з Кантону, що рабунки та підпалюваня міст тревають дальше. З Коран-тунґ місіонарі втїкли, а 3.000 християньских Китайців остає без даху.

Берлин, 27. вересня. З добре поінформованих кругів доносять, що дотепер нема ще відповіди на обіжник ґр. Більова.

Руский народний театр.

В конверзацийній комедиї найважнїйшою річию є тема, про яку розходить ся та образ товариского житя, серед якого зазначують ся ріжницї поглядів і сьвітогляду ділаючих осіб. *В сальоновій* конверзацийній комедиї звичайно режісериї не приходить тяжко сповнити інтенциї автора та заразом вдоволити пожаданю вражнь у публики. Богата обстанова сальону, дорогі тоалєти і т. и. — все те займає увагу і не дає скучати при слуханю довгих розмов на дану тему. До тогож в сальонї можна свобіднїйше порушати ся, то тут присїсти ся на канапцї, то там найти собі місце коло коминка, то знов перейтись та заглянути в зеркало — а се все уміють актори використати, щоби дати живий і займаючий образ великопаньского житя-бутя.

Чи се можливе і в народній конверзацийній комедиї? Нам здаєсь, що так, тільки-б мусїли артисти і режісерия віднестись до неї з цїлим пієтизмом та своєю акторскою винахідчивостию совісно виповнити ті рами, які подав їм автор в своїй науцї. І так пр.: женщини повинні пильно звертати увагу, чи они убрані відповідно до даної ситуациї: чи они при роботї, чи надїють ся дома гостий, чи се сьвято, чи будень. Коли можна лише і кілька разів перебрати ся, після даної ситуациї, то чомуж сего не зробити для народної штуки, коли для леда оперетки справляють ґардеробу і перебирають ся по три-чотири рази на вечір? Ой, нема нашої Костихи Підвисоцкої — тота уміла убирати ся! А онодї убога Соломія, при своїх 14 дїтях прибрала ся в срібно-тканий очіпок на будень, що при своїй братовій-богачцї виглядала на якусь бояриню, а за одні коралї Хомової *наймички* можна-б купити цїлу господареву дочку!

Так само і мущини мусять використати всяку нагоду, щоби оживити власну особу і цїлість акциї. Чи прийшовши у хату розгорне ся, чи закурить люльку, чи от по мужичому десь загляне по кутах в хатї — все то викличе злуду правдивого житя і урожнороднить розмову. А в отсїм представленю ми мусимо зробити навіть такий тяжкий закид, що чумаки, ідучи сотки миль у небезпечну дорогу, вибрали ся як на бандерию і такіж самі вернули. А де висока чумацька шапка, а де ніж дорожний за поясом та пара або іх дві пістоль, та рушниця через плече? Сей Виталїй, що аж деревяні гармати придумував на харцизяк, вибрав ся голїруч у дорогу, а вернув з одною малою пістолею — аби мав чим настрашити людий. Нї, ми повинні бачити сих чумаків узброєних від стіп до голови, як они ходили бувало за набором, як живуть в традициї та в поезиї.

Тому може, як довело ся нам чути на наше счудованє, комедия Тобилевича не подобала ся численній і переважно рускій публицї. Жалувано ся на предовгі і нудні диялоґи та на питє на сценї. Один і другий заміт не справедливий, але щож, — публику не переконаєш! Дивно нам се тим більше, що і гра артистів була дуже добра. Особливо пара старих Неруків була знаменитою. Пробуджуючий ся гнїв і злоба чоловіка за їдкими а миленькими словами жінки найшов вірний вираз у грі п. Ґембіцкого, а п. Осиповичева своєю мімічною грою віддала усю злобу та хитрість зависної жінки. Тількож вість про нещастє з чумачкою принесла Настя з якимсь неприродним патосом, замість бути вже типовою, сїльскою жінкою до самого кінця. Їх гостї, два мандрівні дяки (Рубчак і Ольшаньский), були типовими фіґурами для змальованя житя-бутя по богатих чумацьких хуторах. П. Ольшаньскому робили трудність »високопаучния словеса« архаічної бесїди і тому пропадали для руской публики вельми комічні натяки. Впрочім оба дяки були дуже добрі. Виталїй, в інтерпретациї п. Полїщука вийшов зовсїм добре, тілько характеризация була за молода на батька 14-теро дїтий і за блїда, як на робучого, гаруючого робітника. Єго жінку Соломію віддала добре п-на Бучманівна, а богаті чумаки Русаловский і Чечеря в інтерпретациї пп. Григоровича і Нїжанковского вийшли поважно, — може за поважно, коли зважим, що се *комедия*. В комедиї належить дати *комічний* підклад типам і пр. зміну фронту в послїднім актї визискати в комічнім напрямі.

Дві пари залюблених молодять мало причинили ся до оживленя комедиї, а вже з млавого закінченя другого акту можна їм просто зробити закид. Дївчата мали за мало наївности, за мало соромливости, а хлопцї не виявили досить жару любови, здержуваного противностями. Ще найлїпше вивязав ся п. Петрович; лише те нервове скубанє шапки псувало добру загально цїлість гри.

Впрочім всїм їм можна закинути за скоре темпо бесїди, аж до незрозумілости; а сей самий закид мусимо звернути на жаль і до п-нї Костевої, яка в своїй роли злиденної баби Бушлї була би просто незрівнаною. »Ось тобі чабачок, ось тобі й рибка, ось тобі й сіль — а дулю з'їш!« навіть сей жалібний рефрен не могла публика гаразд підхопити задля незмірної скорости бесїди артистки.

Велично змалював автор гуртову сцену в послїднім актї, де бідна голота домагає ся з цїлою безглядностию звороту своїх гроший від нещасливого богача Нерука. Інтенцию автора підпер п. Шеремета своєю знаменитою грою в епізодичній роли одного з мужиків, а також п. Юрчакови і всему гуртови належить ся уділ в сїм признаню. — Хор чумаків за сценою належало-б вивести краще з довгою павзою на сценї, підчас якої могли-б зазначити ся ясно чувства ділаючих осіб: у одних радість, — щастє, у других упокоренє та сердитість.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1900.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годині	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова
		6·46	з Брухович, щод. від 13. мая до 16. вер. вк.
		7·45	з Янова
		7·40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче
		8·00	» » на дв. головний
		8·05	з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
	1·35	8·50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.
		11·45	з Ярослава і Любачова
		11·55	зі Станиславова (Керемезе, Потутор)
		12·55	з Янова
		1·15	зі Сколього, Стрия, а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.
		3·14	з Бругович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.
	2·20	5·17	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
	2·35	5·40	» » » на дв. голов.
		5·45	з Кракова
	1·45	5·55	з Чернівців, Іцкан
		6·00	з Сокаля, Белзця і Любачова
Ніч			
		7·24	з Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)
		8·28	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв)
		8·50	з Брухович від 13. мая до 16. вересня щод.
		9·23	з Янова щоденно від 1. мая до 15. вер.
	8·40 2·31	9·45	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова
	12·20	10·00	з Чернівців. Букарешту, Гусятина, Потутор
		10·15	з Лавочного (Пешту) Хирова
		10·12	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		10·30	» » » на дв. голов.
		12·05	зі Стрия, зі Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·12	з Підволочиск на дворець Підзамче
		3·35	» на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годині	зі Львова
		6·25	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	1·53	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	2·08	6·43	» » » дв. Підзамче
		6·35	до Станиславова, П:двисокого, Потутор
	8·30 2·55	8·40	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа
		9·00	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер.)
		9·15	до Янова
		9·25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
		9·42	» » » дв. гол.
	2·55	9·55	до Чернівців, Станиславова
		10·20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова
		1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділї і сьвята
		2·15	до Брухович від 13. мая до 15. вересня в неділї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 13. мая до 16. вер.
		3·26	до Брухович шод. від 1. мая до 16. вер
		3·30	до Ряшева, Хирова, Любачова
Ніч			
		6·10	до Станиславова
		6·13	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. марця 1901 щоденно
	12·40	6·30	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·50	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша
		7·10	до Тернополя дворець головний
		7·33	» дворець Підзамче
		7·25	до Сокаля і Рави рускої
		7·48	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
		9·12	до Янова від 1. мая до 15. вересня
	2·51	10·40	до Чернівців і Іцкан
		10·50	до Кракова, Відня, Варшави
		11.00	до Підволочиск, Бродів дв. голов ий
		11·25	» » дв. Підза
		4·15	до Кракова, Відня, Берлина, Самбора
		4·45	до Брухович від 13. мая до 17. вер. щод.

ЗАМІТКА: Гера ніча числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.
Час середно-европейский різнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць держ. (Львів, ул. Красїцких ч. 5) уділяє пояснень в справахзе лїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

За певну і добру льокацию
поручаємо

4 ½% листи гіпотечні
4% листи гіпотечні коронові
5% листи гіпотечні преміовані
4% листи товариства кредитового земского
4½% листи Банку краєвого
5% облїґациї Банку краєвого
4% позичку краєву
4% облїґациї пропінацийні
і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ Гіпотечного

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНЄСТЕРЪ"

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, **припоручене** Всч. Духовеньству і всїм вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариятам** всїх **трех** епархій, обезпечає будинки, урядженє домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

Стан фондів ґваранцийних з днем 31-го грудня 1899 виносить:

Фонд резервовий	245.814	кор.	52	сот.	486.145 кор. 92 сот.
Резерва премій	148.480	„	—	„	
„ специяльна	1.684	„	80	„	
Фонд основний	72.000	„	—	„	
„ емеритальний	18.166	„	60	„	

Тарифи »Днєстра« дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди лїквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року виносили виплачені **шкоди** 1,669.565 кор. 38 сот. **Полїси** »Днєстра« приймає **Банк краєвий** і **Каси ощадности** у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли і Залїщиках при **позичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечитись **через »Днєстръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає найкористнїйші услівя, представляє своїми фондами найбільшу ґваранцию і видає полїси і квіти в рускім язицї. **Зголошеня** о удїленє аґенций в окрестностях, **де нема** близько аґентів »Днєстра«, **приймає ся.**

»Днєстръ« виплатив аґентам по конець 1899 р. провізиї **216.714 корон.**

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

Інформациї і посередництво до заключеня ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ в найкористнїйших комбінациях.

Пожички для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. »Днєстръ« на 5½% і 1% додатку на кошта адм.

Товариство взаїмного кредиту
„ДНЄСТЕРЪ"

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10 (дім „Просьвіти").

уділяє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адмінїстрацийні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителїв або за інтабуляциєю, над 500 корон тілько за інтабуляциєю на першім місци; до сплати в ратах на 3 до 10 лїт. Сьвященики, не посїдаючі реальностий, мусять крім поруки двох ручителїв предложити єще полїсу житєву; обезпечитись можна через »Днєстръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбінаций.

Згадане Товариство приймає вкладки до опроцентованя від **членів і третих осіб** по **4%**.

Удїл членьский виносить 50 кор., вписове 2 кор.

Членом бути і позичку дістати може тілько член обезпечений в »Днєстрѣ«.

Інформациї уділяє Дирекция листовно або аґенти Товариства взаїмних обезпечень »Днєстръ«.

Всїлякі
КУПОНИ
і
вильосовані цінні папері
виплачує без потрученя провізиї або коштів
Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ Гіпотечного.

Артистичне заведенє ритовниче малярства шильдів. відливаня. таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкарень

Генрик Шапіра

Львів, ул. Коперника ч. 3 (побіч аптики Вп. Міколяша).

Виконує дуже красно всїлякі роботи, а іменно: **печатки кавчукові і металеві** для громад і урядів парохіяльних. **Шильди мальовані** на шклї, дереві, блясї та полотнї. Всїлякі лякерованя, позолочуваня хрестів. **Таблиці і шильди ляні** з ріжних металїв, таблиці нагробні і назви улиць, числа на доми.

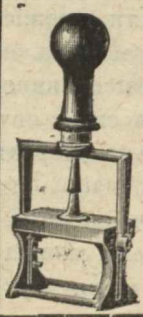

Ґравури на металю та дорогих камінях, **печатки, штанци, відзнаки, букви, моноґрами, герби** і **ґузики** до упряжи та лїбериї. **Марки печаткові**, бляшки шпунт. для броварів. **Нумератори і стемплї на датум.** Обцяги до пльомб, шабльони. Краска до печаток та хемічна краска до білизни.

Цїнники даром і франко.

Видає і відповідає за редакцию **Стефан Кульчицкий.**

З друкарнї В. А. Шийковского.